

Innst. 73 L

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget frå kommunal- og forvaltingskomiteen

Prop. 145 L (2014–2015)

Innstilling frå kommunal- og forvaltingskomiteen om endringer i utlendingsloven (som følge av endrede strafferammer i straffeloven 2005 m.m.)

Til Stortinget

1. Samandrag

1.1 Innledning

Justis- og beredskapsdepartementet fremmer i proposisjonen forslag til endringer i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).

1.2 Endringer i utlendingsloven som følge av endrede strafferammer i straffeloven 2005

1.2.1 Bakgrunn

Justis- og beredskapsdepartementet fremmet 13. mars 2015 forslag om ikraftsetting av ny straffelov, jf. Prop. 64 L (2014–2015) Lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 (straffelovens ikraftsettingslov). Ny straffelov skal etter forslaget tre i kraft 1. oktober 2015.

Ny straffelov innebærer at flere lovbrudd får endrede strafferammer, sammenliknet med straffeloven 1902. Det vises i proposisjonen til at dette er relevant for flere bestemmelser i utlendingsloven og utlendingsforskriften, der straffelovens strafferammer har betydning for hvilken utlendingsrettslig konsekvens lovbruddet skal få. For eksempel vil de endrede strafferammene føre til at noen lovbrudd som i dag vil kunne danne grunnlag for utvisning etter utlendingsloven, ikke lenger vil kunne gjøre det. Omvendt vil noen lovbrudd som i dag ikke kan danne grunnlag for utvisning kunne gjøre det ved ikraftset-

ting av ny straffelov. Det vises i proposisjonen til at for å opprettholde dagens rettstilstand i størst mulig grad er det derfor nødvendig å foreta justeringer i utlendingsloven. Departementet har i den forbindelse også valgt å foreslå noen endringer i utlendingsloven som ikke opprettholder dagens rettstilstand, men som likevel anses som hensiktsmessige endringer i regelverket.

I proposisjonen foreslås kun endringer i utlendingsloven som følge av endrede strafferammer i ny straffelov, og ikke andre endringer som følge av at straffeloven 2005 trer i kraft.

Forslaget til lovendringer har vært på høring. Det vises til proposisjonen for omtale av høringsinstansenes syn.

1.2.2 Gjeldende rett

1.2.2.1 UTLENDINGSLOVEN

Følgende bestemmelser i utlendingsloven viser til strafferammer i straffeloven:

- § 17 første ledd bokstav g (bortvisning på grunn av straff),
- § 17 første ledd bokstav h (bortvisning på grunn av straff i utlandet),
- § 27 b annet ledd (tiltak mot vertsfamilie på grunn av straffbar handling mot au pair),
- § 66 første ledd bokstav b og c (utvisning av utlending uten oppholdstillatelse på grunn av straff i utlandet og straff i riket),
- § 67 første ledd bokstav a og b (utvisning av utlending med midlertidig oppholdstillatelse på grunn av straff i utlandet og straff i riket),
- § 68 første ledd bokstav a og b (utvisning av utlending med permanent oppholdstillatelse på grunn av straff i utlandet og straff i riket),

- § 100 annet ledd (bruk av fingeravtrykkregister i etterforskning av straffbar handling) og
- § 105 første ledd bokstav c (meldeplikt og bestemt oppholdssted på grunn av straffbar handling).

1.2.2.2 STRAFFELOVEN

Ikrafttredelse av ny straffelov vil føre til at systematikken i straffeloven endres, og paragrafenes nummerering er som en konsekvens av dette foreslått endret, jf. Prop. 64 L (2014–2015) Lov om ikraftsettning av straffeloven 2005 (straffelovens ikraftsetningslov). I samme proposisjon foreslås samtidig utlendingslovens henvisninger til straffelovens bestemmelser endret. Straffeloven 2005 trådte i kraft 1. oktober 2015.

Ny straffelov medfører flere vesentlige endringer i straffesystemet. Blant annet endres strafferammene. I straffeloven 2005 er antall alminnelige strafferammer betydelig redusert. Endringene av strafferammesystemet er nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 11, særlig i punkt 11.2–11.4. Denne strafferammen ble feilaktig gjengitt i høringsbrevet. Departementet mente at det heller ikke her var nødvendig å gjøre endringer.

1.2.3 Departementets vurderinger

1.2.3.1 LOVTEKNIKK

1.2.3.1.1 *Henvisninger til strafferammer og eventuelt til eksplisitte lovbrudd*

Departementets utgangspunkt i høringsbrevet var at den lovteknikken som er valgt i gjeldende utlendingslov – at de relevante bestemmelsene i utlendingsloven viser til strafferammer og ikke lister opp de enkelte lovbrudd bestemmelsen skal dekke – i hovedsak bør bestå.

Departementet foreslo at enkelte lovbrudd som i utgangspunktet faller utenfor utlendingsregelverket som følge av endrede strafferammer, eksplisitt blir vist til i de aktuelle bestemmelsene.

De bestemmelsene i utlendingsloven som høringsinstansene har ment at det kan være aktuelt å vise til eksplisitte lovbrudd i, er § 17 første ledd bokstav g, § 66 første ledd bokstav c, § 67 første ledd bokstav b og § 68 første ledd bokstav b. Departementet understreker at høringsbrevets forslag gikk ut på å benytte henvisningen til strafferammen «fengselsstraff i mer enn tre måneder» i tillegg til å vise til enkelte lovbrudd for å kunne opprettholde dagens rettstilstand.

Høringsinstansene hadde flere forslag mht. om det bør vises eksplisitt til aktuelle straffebud, jf. punkt 2.5.1.1, og hva slags strafferammer det bør vises til, jf. punkt 2.5.1.2. Oslo politidistrikt foreslår å fjerne terskelen «fengselsstraff i mer enn tre måne-

der» Dette støttes av flere. Konkret går Oslo politidistrikts forslag ut på å vise til «ilagt straff eller særreaksjon». Henvisning til «ilagt straff» inkluderer også lovbrudd som straffes med bot. Dette ville ha vært en lovteknisk bedre løsning enn opplisting av aktuelle straffebud og ville gjøre regelverket lettere tilgjengelig. En slik løsning vil imidlertid føre til en innstramming av regelverket gjennom utvidelse av grunnlaget for bortvisning eller utvisning, ved at betydelig flere lovbrudd enn det som er foreslått i høringsbrevet vil kunne danne grunnlag for bortvisning eller utvisning. Dette er i tillegg bestemmelser som etter straffeloven 1902 ikke var omfattet av utlendingslovens bestemmelser om bortvisning eller utvisning. Departementet mener dette vil være uheldig til tross for at det er en lovteknisk bedre løsning, og har derfor ikke gått inn for dette.

Advokatforeningen og Likestillings- og diskrimineringsombudet argumenterer for at oppmykningen av straffeloven (senking av strafferammen) skal føre til en tilsvarende justering av utlendingsloven, og at man derfor bør følge straffelovens terskel som et utgangspunkt for utlendingsloven. Departementet deler ikke dette synet. Da straffeloven ble revidert (herunder justeringen av strafferammene) foretok ikke lovgiver noen vurdering av hva slags utlendingsrettslige konsekvenser endringene i strafferammene ville få. Straffverdigheten av et lovbrudd er ett av flere moment i vurderingen av om lovbruddet bør kunne danne grunnlag for bort- eller utvisning. Departementet mener det må foretas en selvstendig vurdering av hvilke lovbrudd som kan danne grunnlag for de objektive kriteriene for bort- og utvisning, ut fra et utlendingsrettslig perspektiv.

Departementet understreker også i proposisjonen at flere høringsinstanser fremhever viktigheten av å beholde dagens bortvisnings- og utvisningsgrunnlag for å forebygge og bekjempe kriminalitet og bevare samfunnstryggheten. Dette er etter departementets syn tungtveiende hensyn. Departementet mener derfor det er viktig å sikre at dagens rettstilstand i stor grad opprettholdes.

At det henvises til enkelte bestemte straffebud betyr ikke at det automatisk skal bortvises eller utvises på dette grunnlaget. Departementet presiserer at bestemmelsene om bortvisning og utvisning i utlendingsloven er såkalte «kan»-bestemmelser. Bort- eller utvisning vil avhenge av en konkret vurdering, og det skal alltid foretas en forholdsmessighetsvurdering. Videre vil også den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) sette skranke for hvem som kan bortvises eller utvises. I Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) om utlendingers adgang til riket og deres opphold her står det i punkt 15.6.3 om forholdsmessighetsvurderingen i utvisningsbestemmelsene.

Det fremgår av proposisjonen at departementet er enig med de høringsinstansene som påpeker at en opplisting av aktuelle lovbrudd i tillegg til å vise til en strafferamme gjør loven mer uoversiktlig og dermed vanskeligere tilgjengelig. Generelt er dette noe som bør unngås. Departementet mener imidlertid at de hensyn som det er redegjort for foran, likevel gjør det nødvendig å velge en løsning der det vises til en generell strafferamme, og at det samtidig vises eksplisitt til enkelte lovbrudd for å opprettholde dagens rettstilstand.

1.2.3.1.2 *Spesielt om henvisningen til strafferammen «fengsel i mer enn tre måneder»*

Høringsinnspillene foreslår en rekke forskjellige løsninger på hvordan departementet kan forholde seg til henvisningen til strafferammen «fengselsstraff i mer enn tre måneder».

Det vises i proposisjonen til at når det gjelder generelle henvisninger til straffelovens bestemmelser, utgjør det ingen forskjell om utlendingsloven benytter «fengselsstraff» som henvisningsterskel eller «fengselsstraff i mer enn tre måneder». Nye strafferammer i straffeloven og straffebudene som nå blir aktuelle som følge av at strafferammene er blitt hevet i ny straffelov, vil føre til en utvidelse av bort- og utvisningsgrunnlaget, uavhengig av hvilken henvisningsmetode som velges. Når det gjelder særlov-givningen, vil det fortsatt være slik at man i noen lover har beholdt strafferammer under den nye straffelovens laveste strafferamme, som er «fengsel inntil 6 måneder». For eksempel viser politiloven, legemiddeloven, regnskapsloven og merverdiavgiftsloven i dag til strafferammen «fengsel i inntil 3 måneder». Dette er forhold som ikke er omfattet av dagens utlendingsregelverk (som viser til «fengselsstraff i mer enn tre måneder»), men som vil bli inkludert dersom henvisningen «fengselsstraff» velges. Dette medfører i utgangspunktet en innstramming. Det er fra departementets side ikke meningen å utvide grunnlaget for bort- eller utvisning i disse tilfellene. Som i dag vil strafferammen kun være ett av flere momenter som vurderes under «forholdets alvor» i forholdsmessighetsvurderingen i hver enkelt sak. Strafferammen vil således normalt ikke være avgjørende i seg selv, siden den konkrete straffutmålingen og lovbruddets karakter også er momenter som vektlegges.

Departementet foreslår en lovteknisk løsning som innebærer at ordlyden «fengselsstraff i mer enn tre måneder» erstattes med «fengselsstraff», samt at det eksplisitt vises til enkelte bestemmelser for å opprettholde dagens rettstilstand. Hvilke lovbrudd dette vil gjelde, blir behandlet nedenfor under de aktuelle bestemmelsene i utlendingsloven.

1.2.3.1.3 *Hevede strafferammer i straffeloven 2005*

Konsekvensen av at enkelte lovbrudd i straffeloven 2005 får hevet strafferamme er at de, i motsetning til etter gjeldende regelverk, vil kunne danne grunnlag for bortvisning eller utvisning m.m. Departementet kan ikke se vektige grunner for at noen av de aktuelle lovbruddene ikke skal få utlendingsrettslige konsekvenser i utlendingsloven, selv om dette innebærer en utvidelse av grunnlaget for de utlendingsrettslige konsekvensene.

1.2.3.1.4 *Nye straffebestemmelser i straffeloven 2005*

Det vil også være noen nye lovbestemmelser i straffeloven 2005 som har en strafferamme på «bot eller fengsel i inntil 6 måneder» eller en høyere strafferamme etter at ny straffelov trer i kraft. Brudd på disse bestemmelsene vil kunne få utlendingsrettslige konsekvenser. Departementet ser heller ikke her tungtveiende grunner for å gjøre unntak for noen av de aktuelle bestemmelsene. Lovbruddene vil således kunne gi grunnlag for utlendingsrettslige konsekvenser.

1.2.3.1.5 *Behovet for overgangsregler*

Endringene i straffeloven 2005 medfører at grunnlaget for bortvisning eller utvisning både utvides og innsnevres. I enkelttilfeller kan dette få positive eller negative følger for utlendingen. Det fremgår av proposisjonen at departementet imidlertid ikke kan se behov for å innføre særskilte overgangsregler for disse tilfellene; det regelverk som til enhver tid er gjeldende på vedtakstidspunktet bør være avgjørende.

1.2.3.2 BORTVISNING

1.2.3.2.1 *Utlendingsloven § 17 første ledd bokstav g (bortvisning på grunn av straff)*

Departementet viser i proposisjonen til at det konkluderte med å erstatte henvisningen «fengselsstraff i mer enn tre måneder» med «fengselsstraff».

Departementet foreslo i høringsbrevet at brudd på straffeloven 2005 §§ 323 (mindre tyveri (naskeri)), 334 (mindre heleri) og 362 (mindre dokumentfalsk) burde kunne danne grunnlag for bortvisning, selv om lovbruddene ikke kan straffes med fengsel. Etter nærmere vurdering slutter departementet seg til de høringsinstansene som har foreslått at også §§ 326 (mindre underslag), 339 (mindre hvitvasking) og 373 (mindre bedrageri) bør kunne danne grunnlag for bortvisning. I ny straffelov av 2005 er straffen for alle disse bestemmelsene redusert til bot. Siden det er funnet hensiktsmessig å beholde de samme lovbruddene som grunnlag for utvisning, kan

ikke departementet se at det foreligger grunner til at de ikke også skal kunne danne grunnlag for bortvisning, sett hen til at utvisning med sitt etterfølgende innreiseforbud er et mer inngripende tiltak overfor den enkelte enn bortvisning.

Utlendingsdirektoratet foreslo også å inkludere følgende bestemmelser i § 17 første ledd bokstav g: Straffeloven 2005 § 182 (opptøyer), § 262 første ledd (brudd på ekteskapsloven (bigami)) og § 305 (sekstelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år), da disse bestemmelsene også er utlendingsrettslige relevante. Departementet bemerker at strafferammen for disse tre bestemmelsene etter ny straffelov er «bot eller fengsel inntil 1 år». Disse bestemmelsene er således allerede inkludert i § 17 første ledd bokstav g og trenger derfor ikke å nevnes særskilt.

Departementet har forståelse for at det hadde vært nyttig også å inkludere straffelov 2005 § 162 (brudd på identifikasjonsplikten) i utlendingsloven § 17 første ledd bokstav g. Bestemmelsen har aldri dannet grunnlag for bort- eller utvisning, og departementet mener det ikke er grunn til å endre dette.

Når det gjelder utvidelsen av lovbrudd som vil bli omfattet av denne bestemmelsen fordi strafferammen er blitt hevet eller straffebestemmelsen er ny, viser departementet til det som er sagt i punkt 2.6.1.3 og 2.6.1.4 i proposisjonen.

1.2.3.2.2 *Utlendingsloven § 17 første ledd bokstav h (bortvisning på grunn av straff i utlandet)*

Den nye og endrede bestemmelsen i utlendingsloven § 17 første ledd bokstav h trådte i kraft 1. mai 2015. Bestemmelsen slår nå fast at en utlending kan bli bortvist «når utlendingen i utlandet er straffet eller er ilagt særreaksjon for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i fem år eller mer».

For nærmere begrunnelse for endringen vises det til Prop. 37 L (2014–2015).

1.2.3.3 OPPHOLD I FORBINDELSE MED ARBEID ELLER STUDIER

1.2.3.3.1 *Utlendingsloven § 27 b annet ledd (tiltak mot vertsfamilie på grunn av straffbar handling mot au pair)*

Departementet deler ikke Advokatforeningens syn på at bot ikke skal danne grunnlag for karantene for au pairers vertsfamilier. Departementet ønsker ikke å endre bestemmelsen utover den nødvendige justeringen som er foreslått i høringsbrevet. Departementet opprettholder forslaget om å endre dagens henvisning til strafferammen «fengselsstraff i mer enn tre måneder» til «fengselsstraff».

Når det gjelder utvidelsen av lovbrudd som vil bli omfattet av denne bestemmelsen fordi strafferammen

er blitt hevet eller straffebestemmelsen er ny, vises det til punkt 2.6.1.3 og 2.6.1.4 i proposisjonen.

1.2.3.4 UTVISNING

1.2.3.4.1 *Utlendingsloven § 66 første ledd bokstav b (utvisning av utlending uten oppholdstillatelse på grunn av straff i utlandet)*

I høringsbrevet foreslo departementet ingen endringer i bestemmelsen da det vil være vanskelig å sammenligne utenlandske straffebestemmelser med konkrete norske bestemmelser. Henvisningen i utlendingsloven § 66 første ledd bokstav b endres imidlertid til kun «fengselsstraff».

Når det gjelder utvidelsen av lovbrudd som vil bli omfattet av denne bestemmelsen fordi strafferammen er blitt hevet eller straffebestemmelsen er ny, viser departementet til det som er sagt i punkt 2.6.1.3 og 2.6.1.4 i proposisjonen.

1.2.3.4.2 *Utlendingsloven § 66 første ledd bokstav c (utvisning av utlending uten oppholdstillatelse på grunn av straff i riket)*

Henvisningen i § 66 første ledd bokstav c foreslås endret fra «fengselsstraff i mer enn tre måneder» til «fengselsstraff».

Etter en nærmere vurdering har departementet kommet til at man, i tillegg til å vise eksplisitt til straffeloven 2005 §§ 323 (mindre tyveri (naskeri)), 334 (mindre heleri) og 362 (mindre dokumentfalsk), som foreslått i høringsbrevet, bør vise eksplisitt til §§ 326 (mindre underslag), 339 (mindre hvitvasking) og 373 (mindre bedrageri), slik enkelte høringsinstanser foreslår. I ny straffelov er straffen for alle disse bestemmelsene satt til bot. Det er fornuftig å se disse bestemmelsene om vinningskriminalitet i sammenheng.

Det pekes i proposisjonen på at utvisning er en streng reaksjon og et inngripende tiltak overfor den det gjelder, og departementet har derfor særlig vurdert de motforestillinger som har kommet i høringsrunden om å inkludere mindre tyveri og mindre heleri som grunnlag for utvisning. Et viktig formål med utvisning er imidlertid å verne samfunnet mot kriminelle handlinger. Større mobilitet blant borgere fra land i og utenfor Schengen-området, kombinert med økende økonomiske forskjeller, har i de senere år gitt store utfordringer knyttet til grenseoverskridende kriminalitet, særlig ulike former for vinningskriminalitet. Naskeri og tyveri av mindre verdier utgjør i dag en stor andel av den vinningskriminaliteten som begås, og har et omfang som påvirker den generelle samfunnstryggheten. Denne formen for vinningskriminalitet krever også en uforholdsmessig stor andel av politiets ressurser. Det var på denne bakgrunn departementet 17. juni 2013 ga instruks

GI-02/2013 om justering av utvisningspraksis for utlendinger som er straffet for overtredelse av straffeloven (någjeldende) § 257 og § 391 a. Departementet mener at dette fortsatt er utlendingsrettslig relevante bestemmelser og at de er viktige for å forebygge og bekjempe kriminalitet.

Departementet mener derfor at det er gode grunner til å opprettholde dagens rettstilstand innenfor dette området, og at det således er mest hensiktsmessig eksplisitt å inkludere alle de foran nevnte lovbruddene i bestemmelsen. Det presiseres imidlertid at det at et lovbrudd kvalifiserer som grunnlag for å vurdere utvisning, ikke nødvendigvis innebærer at det skal fattes vedtak om utvisning etter den konkrete forholdsmessighetsvurderingen som skal foretas i alle saker om utvisning, jf. utlendingsloven § 70.

Når det gjelder UDIs forslag om også å inkludere straffeloven 2005 § 182 (opptøyer), § 262 første ledd (brudd på ekteskapsloven (bigami)), og § 305 (seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år), vises det til det som er skrevet over i punkt 2.6.2.1 i proposisjonen.

Når det gjelder utvidelsen av lovbrudd som vil bli omfattet av denne bestemmelsen fordi strafferammen er blitt hevet eller straffebestemmelsen er ny, viser departementet til det som er sagt i punkt 2.6.1.3 og 2.6.1.4 i proposisjonen.

1.2.3.4.3 Utlendingsloven § 67 første ledd bokstav a (utvisning av utlending med midlertidig oppholdstillatelse på grunn av straff i utlandet)

Departementet opprettholder forslaget fra høringsbrevet om ikke å endre bestemmelsen, men gjør i proposisjonen oppmerksom på at bestemmelsens strafferamme var ukorrekt angitt i høringsbrevet. Den korrekte strafferammen i bestemmelsen er fortsatt «fengselsstraff i mer enn ett år».

1.2.3.4.4 Utlendingsloven § 67 første ledd bokstav b (utvisning av utlending med midlertidig oppholdstillatelse på grunn av straff i riket)

Til tross for at departementet i høringsbrevet foreslo ikke å vise eksplisitt til enkelte lovbrudd i utlendingsloven § 67 første ledd bokstav b, har departementet kommet til at det er god grunn til likevel å ta inn enkelte bestemmelser. Det vises spesielt til uttalelser fra Utlendingsnemnda, Politidirektoratet og politidistriktene, hvor viktigheten av å kunne utvise i et kriminalitetsforebyggende øyemed ble understreket.

På denne bakgrunn har departementet på ny vurdert behovet for å kunne utvise personer med midlertidig oppholdstillatelse også for lovbrudd som i straffeloven 2005 vil få redusert strafferamme. For å opp-

rettholde dagens rettstilstand, på viktige punkter, foreslår departementet at følgende lovbrudd (som i ny straffelov har strafferamme på «bot eller fengsel i inntil ett år») nevnes eksplisitt i bestemmelsen:

- § 182 første ledd (opptøyer),
- § 231 annet ledd (uaktsom narkotikaovertrødelse),
- § 237 tredje ledd (uaktsom smitteoverføring),
- § 262 første ledd (brudd på ekteskapsloven (bigami)),
- § 263 (trusler),
- § 305 (seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år),
- § 374 første alternativ (grovt uaktsomt bedrageri) og
- § 380 (uaktsomt grovt skattesvik).

Departementet har også vurdert forslaget fra Oslo politidistrikt om at strafferammen i bestemmelsen endres «fra «fengselsstraff i mer enn ett år» til «fengselsstraff i 1 år eller mer», men kommet til at dette endringsforslaget ikke bør følges opp på det nåværende tidspunkt. Departementet er enig i at en slik endring vil føre til at flere lovbrudd enn i dag vil kunne danne grunnlag for utvisning. Sett hen til antall lovbrudd som ville bli omfattet, mener departementet at dette ville innebære en så stor innstramning at et slikt endringsforslag eventuelt bør sendes på alminnelig høring. Av samme grunn er det heller ikke aktuelt for departementet å anbefale at det tas inn en generell formulering som åpner for utvisning ved lovbrudd med lavere strafferamme, slik Romerike politidistrikt foreslo i sitt høringsinnspill.

Når det gjelder utvidelsen av lovbrudd som vil bli omfattet av denne bestemmelsen fordi strafferammen er blitt hevet eller straffebestemmelsen er ny, viser departementet til det som er sagt i punkt 2.6.1.3 og 2.6.1.4 i proposisjonen.

1.2.3.4.5 Utlendingsloven § 68 første ledd bokstav a (utvisning av utlending med permanent oppholdstillatelse på grunn av straff i utlandet)

Det foreslås ingen endringer i denne bestemmelsen som følge av ny straffelov.

1.2.3.4.6 Utlendingsloven § 68 første ledd bokstav b (utvisning av utlending med permanent oppholdstillatelse på grunn av straff i riket)

Til tross for at departementet i høringsbrevet foreslo ikke å vise eksplisitt til enkelte lovbrudd i utlendingsloven § 68 første ledd bokstav b, har departementet kommet til at det er god grunn til likevel å ta inn enkelte bestemmelser. Det vises spesielt

til forslagene fra Politidirektoratet og politidistriktene, hvor viktigheten av å kunne utvise i et kriminalitetsforebyggende øyemed ble understreket. Det ble særlig fremhevet at narkotikaovertridelser utgjør et stort samfunnsproblem, og at allmennpreventive hensyn og hensynet til offentlig orden vil kunne tilsi utvisning for slike overtridelser. Departementet har imidlertid merket seg at Utlendingsnemnda i sin høringsuttalelse antok at det i utgangspunktet vil være mindre behov for å kunne utvise en utlending med permanent oppholdstillatelse på dette grunnlaget, da de så det som mindre aktuelt for denne gruppen. Departementet kan være enig i at det nok er mindre aktuelt for denne gruppen, men har likevel kommet til at de allmennpreventive hensyn gjør seg gjeldende også ved mindre narkotikaovertridelser. Det presiseres at det at et lovbrudd kvalifiserer som grunnlag for å vurdere utvisning, ikke nødvendigvis innebærer at det skal fattes vedtak om utvisning etter den konkrete forholdsmessighetsvurderingen som skal foretas i alle saker om utvisning, jf. utlendingsloven § 70.

Når det gjaldt bestemmelsene om trusler og seksuelt krenkende atferd, ble særlig hensynet til fornærmede og viktigheten av å beskytte barn fremhevet av høringsinstansene.

På denne bakgrunn har departementet på ny vurdert behovet for å kunne utvise personer med permanent oppholdstillatelse også for lovbrudd som i straffeloven 2005 vil få redusert strafferamme. For å opprettholde dagens rettstilstand på sentrale punkter foreslår departementet at følgende lovbrudd nevnes eksplisitt i bestemmelsen:

- § 182 første ledd (opptøyer)
- § 231 (narkotikaovertridelser)
- § 237 tredje ledd (uaktsom smitteoverføring),
- § 262 første ledd (brudd på ekteskapsloven (bigami)),
- § 263 (trusler),
- § 305 (seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år) og
- § 374 første alternativ (grovt uaktsomt bedrageri).

Når det gjelder utvidelsen av lovbrudd som vil bli omfattet av denne bestemmelsen fordi strafferammen er blitt hevet eller at straffebestemmelsen er ny, viser departementet til det som er sagt i punkt 2.6.1.3 og 2.6.1.4 i proposisjonen.

1.2.3.5 TVANGSMIDLER

1.2.3.5.1 *Utlendingsloven § 100 annet ledd (bruk av fingeravtrykkregister i etterforskning av straffbar handling)*

Det foreslås ingen endringer i denne bestemmelsen som følge av ny straffelov.

Når det gjelder utvidelsen av lovbrudd som vil bli omfattet av denne bestemmelsen fordi strafferammen er blitt hevet eller straffebestemmelsen er ny, viser departementet til det som er sagt i punkt 2.6.1.3 og 2.6.1.4 i proposisjonen.

1.2.3.5.2 *Utlendingsloven § 105 første ledd bokstav c (meldeplikt og bestemt oppholdssted på grunn av straffbar handling)*

Det foreslås ingen endringer i denne bestemmelsen som følge av ny straffelov.

Når det gjelder utvidelsen av lovbrudd som vil bli omfattet av denne bestemmelsen fordi strafferammen er blitt hevet eller straffebestemmelsen er ny, viser departementet til det som er sagt i punkt 2.6.1.3 og 2.6.1.4 i proposisjonen.

1.3 Retting av feil i utlendingsloven

1.3.1 *Utlendingsloven § 66 annet ledd bokstav b*

Utlendingsloven § 66 annet ledd bokstav b foreslås endret for retting av en henvisning og en skrivefeil. Det vises til omtale i proposisjonen.

1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det vises i proposisjonen til at forslaget til endringer i utlendingsloven ikke vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning. Utlendingsdirektoratet ser heller ikke behov for systemendringer som følge av de foreslåtte endringene.

Ut over dette har både Romerike politidistrikt og Politidirektoratet påpekt at politiet har et høyt måltall både på antall opprettede utvisningssaker og på antall uttransporterte bort- eller utviste for 2015. Hvis iverksettelse av ny straffelov 2005 innskrenker politiets mulighet til å opprette bortvisnings- eller utvisningssak, kan dette ha negative økonomiske konsekvenser for måltallet på uttransport.

For de lovbruddene som i dag ikke kan føre til utvisning, men som vil kunne medføre dette ved iverksettelse av ny straffelov, kan ikke Romerike politidistrikt se at antallet er så stort at dette vil ha økonomiske konsekvenser.

2. Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Jan Bøhler, Stine Renate

Håheim, Stein Erik Lauvås, Helga Pedersen og Eirin Sund, frå Høgre, Frank J. Jenssen, Mudassar Kapur, Bjørn Lødemel og Ingjerd Schou, frå Framstegspartiet, Mazyar Keshvari og leiaren Helge André Njåstad, frå Kristeleg Folkeparti, Geir Sigbjørn Toskedal, frå Senterpartiet, Heidi Greni, frå Venstre, André N. Skjelstad, og frå Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, er tilfreds med at straffelova vert oppdatert og tilpassa dagens realitetar, og at straffelova av 2005 har tatt til å gjelde.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, merkar seg at det er naudsynt å foreta justeringar i utlendingslova for å oppretthalde dagens rettstilstand i størst mogleg grad og for å tilpasse utlendingslova til straffelova 2005 som tok til å gjelde 1. oktober 2015.

Komiteen viser til at det i Prop. 145 L (2014–2015) berre vert føreslege endringar i utlendingslova som følgje av at strafferammene i ny straffelov er endra.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, sluttar seg til proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti mener at utlendingsloven også må gjenspeile samfunnets syn på straffverdigheten av den enkelte lovovertrædelse. Det må av hensyn til likhet og proporsjonalitet være samsvar mellom straffverdighet, slik den bedømmes i ny straffelov, og hvordan alvorlighetsgraden av overtrædelsen bør vurderes etter utlendingsloven. Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at det ikke er grunnlag for endringer som medfører opprettholdelse av rettstilstanden på områder hvor strafferammen er redusert i ny straffelov, ettersom det ikke er foreslått tilsvarende endringer på områder hvor strafferammen er hevet i ny straffelov.

Disse medlemmer forutsetter at det i forholdsmessighetsvurderingen i utvisningssaker tas hensyn til det Advokatforeningen i sin høringsuttalelse påpeker om krav til likhet og proporsjonalitet som følge av endringene, og at hensynet til eventuelle barns beste veier tyngst.

Disse medlemmer ber regjeringen om at det blir foretatt en evaluering av regelendringene etter at de har vært i kraft i ett år.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn ikke støtte foreslått tillegg i siste setning i §§ 17 første ledd bokstav g og 66 første ledd bokstav c, som innebærer at forhold som medfører bøtstraff etter straffeloven vil likestilles med forhold som medfører fengsling i utlendingsloven. For øvrig støttes forslagene i proposisjonen.

3. Tiltråding frå komiteen

Komiteen har elles ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjere slikt

vedtak til lov

om endringer i utlendingsloven
(som følge av endrede strafferammer i straffeloven 2005 m.m.)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 17 første ledd bokstav g skal lyde:

- g) når utlendingen er straffet eller er ilagt særreaksjon som nevnt i § 66 første ledd bokstav b, for mindre enn to år siden har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som nevnt i § 66 første ledd bokstav c, eller når andre omstendigheter gir grunn til å frykte at utlendingen her i riket eller i et annet Schengenland har begått eller vil begå en straffbar handling som kan føre til *fengselsstraff*. *Tilsvarende gjelder når det er grunn til å frykte at utlendingen her i riket eller i et annet Schengenland har begått eller vil begå straffbare handlinger som nevnt i straffeloven § 323 (mindre tyveri), § 326 (mindre underslag), § 334 (mindre heleri), § 339 (mindre hvitvasking), § 362 (mindre dokumentfalsk) eller § 373 (mindre bedrageri),*

§ 27 b annet ledd skal lyde:

Det samme gjelder dersom en person i vertsfamilien er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til *fengselsstraff* og forholdet er begått mot den som på gjerningstidspunktet var au pair hos vedkommende. I slike tilfeller kan vedtaket gjelde for opptil ti år.

§ 66 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) når utlendingen for mindre enn fem år siden i utlandet har sonet eller er ilagt straff for et forhold som etter norsk lov kan føre til *fengselsstraff*. Tilsvarende gjelder ved en ilagt særreaksjon som følge av et straffbart forhold som nevnt,

§ 66 første ledd bokstav c skal lyde:

- c) når utlendingen her i riket er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til *fengselsstraff, eller for brudd på straffeloven § 323 (mindre tyveri), § 326 (mindre underslag), § 334 (mindre heleri), § 339 (mindre hvitvasking), § 362 (mindre dokumentfalsk) eller § 373 (mindre bedrageri)*,

§ 66 annet ledd bokstav b skal lyde:

- b) når utlendingen ikke er gitt en utreisefrist
- fordi det er fare for unndragelse, jf. § 90 femte ledd bokstav a og § 106 a,
 - fordi en søknad er avslått som åpenbart grunnløs eller som følge av vesentlig uriktige eller åpenbart
 - *villedende* opplysninger, jf. § 90 femte ledd bokstav b,
 - fordi utlendingen er funnet å utgjøre en trussel mot offentlig orden, jf. § 90 femte ledd bokstav c, *eller*
 - *fordi utlendingen er funnet å utgjøre en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser, jf. § 129 femte ledd.*

§ 67 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff eller særreak-

sjon for et forhold som kan føre til fengselsstraff i mer enn ett år, *eller for brudd på straffeloven § 182 første ledd (opptøyer), § 231 annet ledd (uaktsom narkotikaovertrjedelse), § 237 tredje ledd (uaktsom smitteoverføring), § 262 første ledd (brudd på ekteskapsloven), § 263 (trusler), § 305 (seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år), § 374 første alternativ (grovt uaktsomt bedrageri) eller § 380 (grovt uaktsomt skattesvik)*,

§ 68 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til fengselsstraff i to år eller mer, *eller for brudd på straffeloven § 182 første ledd (opptøyer), § 231 (narkotikaovertrjedelse), § 237 tredje ledd (uaktsom smitteoverføring), § 262 første ledd (brudd på ekteskapsloven), § 263 (trusler), § 305 (seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år) eller § 374 første alternativ (grovt uaktsomt bedrageri)*, eller

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i kommunal- og forvaltingskomiteen, den 24. november 2015

Helge André Njåstad

leiar og ordførar